

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

Managementletter 2023

Gemeente Molenlanden

Molenlanden

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Molenlanden
Postbus 5
2970 AA BLESKENS GRAAF

Onderwerp

Managementletter 2023

Datum

15 december 2023

Kenmerk

312020002.23.447

Geacht college,

Wij hebben met veel genoegen, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2023, de interim-controle voor uw gemeente uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. In onze managementletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen opgenomen. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2023 te signaleren en onder uw aandacht te brengen.

Wij merken op dat deze brief is opgesteld ten behoeve van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Molenlanden en niet zonder onze toestemming aan derden mag worden verstrekt.

De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het college als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de jaarrekening. Graag willen wij deze rapportage en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader met u bespreken.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: R. van Hattem MSc RA

Inhoudsopgave

Contact:

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot deze managementletter:

Ralf van Hattem

Tel: 06 – 1234 5175

Rashadell Varlack

Tel: 06 - 23058971

Managementsamenvatting.....	1
1. Inleiding.....	3
2. Onze evaluatie van uw interne beheersing	6
3. Procesbevindingen	15
4. Thema's voor de jaarrekeningcontrole	18
5. Aandachtspunten auditcommissie.....	23
6. Follow-up eerdere bevindingen	25

Managementsamenvatting

Managementsamenvatting

Inleiding

De interim-controle is primair gericht op het beoordelen van de opzet van de interne beheersmaatregelen in de voor de jaarrekening relevante bedrijfsprocessen.

- Voor de controle van de jaarrekening 2023 onderkennen wij een aantal aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben.
- De materialiteit hebben wij op basis van de primaire begroting 2023 bepaald in overeenstemming met het BADO. Bij de interim-controle zijn wij uitgegaan van een goedkeuringsmaterialiteit van € 1,1 miljoen voor fouten en € 3,6 miljoen voor onzekerheden.
- Wij zijn van mening dat er goede stappen zijn gezet rond de inrichting van de interne beheersing en het in kaart brengen van de relevante processen (uitwerking van de procesbeschrijvingen en bestaansdocumenten) binnen uw gemeente. Wij zien op dit aspect een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren.

Interne beheersing

- Uw interne beheersing is van voldoende niveau (de basis is op orde)
- De monitoring en opvolging van interne en externe bevindingen heeft uw aandacht, maar mag frequenter worden uitgevoerd.
- Wij zien ontwikkelingen rond de invoering van de rechtmatigheids-verantwoording. Wel adviseren wij u in de verdere uitwerking rekening te houden met de aanwijzingen die de commissie BBV geeft in de meest recente kadernota rechtmatigheid uit oktober 2023
- Wij adviseren u de frauderisicoanalyse op de agenda te plaatsen van de auditcommissie en deze periodiek te actualiseren, zodat ook op dat niveau het gesprek hierover plaats kan vinden. Dit moet nu ook in het jaarverslag terugkomen.

Procesbevindingen

Onderstaand hebben wij de hoofdlijnen van de procesbevindingen opgenomen:

- Het uitvoeren van een fysieke leegstandscontrole om de volledigheid van de belastingopbrengsten te borgen.
- Het zichtbaar documenteren van uitgevoerde controles in het verhuurproces verdient uw aandacht.
- Het toepassen van zichtbare controle op de invoer van salariscomponenten moet worden ingevoerd in het personeelsproces.

Aandachtspunten jaarrekening

Om de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2023 zo soepel mogelijk te laten verlopen, benoemen wij een aantal aandachtspunten die in dit kader van belang zijn.

- Wij adviseren u na te denken over een duurzaamheidsrapportage.
- Frequentie controle op de naleving van Europese aanbestedingsregels.
- Toelichten van de afschrijvingsmethode in de jaarstukken 2023.
- Analyse van het gebruik van uw activa.
- Ten slotte benoemen wij nog een aantal algemene aandachtspunten die relevant zijn in de voorbereiding op de jaarrekening(controle).

1. Inleiding

1. Inleiding

Onze controleaanpak is risicogericht

In het kader van onze interim-controle hebben wij de interne beheersingsomgeving onderzocht, voor zover dit relevant is voor de bijdrage daarvan aan de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking, die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen. Daarnaast hebben wij een aantal aandachtspunten benoemd waarvan wij het zinvol achten daar bij de controle aandacht aan te besteden.

Wij hebben bij de interim-controle vooral aandacht besteed aan de inrichting van uw interne beheersomgeving en de financiële processen. De controle van het verslagjaar 2023 is de vierde (jaarrekening)controle die wij voor uw gemeenschappelijke regeling uitvoeren. Wij hebben daarom ook aandacht gegeven aan de opvolging die u geeft aan onze eerdere adviezen.

Hierna geven wij aan welke belangrijkste risicogebieden en aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2023 van uw gemeente zijn geïdentificeerd.

Aandachtspunten voor controle en rapportage

Voor de jaarrekeningcontrole 2023 onderkennen wij een aantal aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan zullen besteden. De risicogebieden zijn hieronder weergegeven.

- De voortgang en status van de rechtmatigheidsverantwoording (2023).
- De actualisatie van de (fraude)risicoanalyse.
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controles.
- De waardering en risico inschatting met betrekking tot lopende grondexploitaties.
- De verantwoording en waardering van voorzieningen in relatie tot de aanwezigheid van actuele onderbouwingen.
- Uw fiscale positie in het kader van de vennootschapsbelasting (Vpb).

- Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die leidinggevende functionarissen hebben om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen en/ of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor de gemeente Molenlanden. Wij hebben op dit moment geen indicaties dat dit zich heeft voorgedaan.
- Het betaalproces, vanwege de potentiële (fraude)risico's.
- De naleving van de (Europese) aanbestedingsregels.
- Verantwoording WNT (vanwege de complexe wet- en regelgeving)
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder de onzekerheden rondom de Wmo en Jeugdhulp.
- De mate waarin uw jaarrekening voldoet aan de voorschriften uit het BBV.
- De kwaliteit van de IT-omgeving in 2022 en de aandacht hiervoor in de (verbijzonderde) interne controle.

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons tijdens de interim-controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. In het verlengde van het voorgaande hebben wij ook in hoofdstuk 4 nog een aantal aandachtspunten voor de jaarrekening benoemd.

Materialiteit

De materialiteitsbepaling bij de gemeente Molenlanden is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Voor fouten is deze gebaseerd op 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden op 3% van de lasten inclusief stortingen in reserves. Bij onze controleplanning zijn wij vooralsnog uitgegaan van de cijfers volgens de begroting 2023. Wanneer de jaarrekening 2023 beschikbaar is, zullen wij onze materialiteitbepaling op basis van de werkelijke cijfers over 2023 herzien. Bij de interim-controle is derhalve uitgegaan van:

Bron: begroting 2023*	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringsmaterialiteit	€ 1.185.850	€ 3.557.550

*de totale lasten (incl. stortingen in de reserves) op basis van de primaire begroting 2023 bedragen € 118,6 miljoen.

Uw controleprotocol en normenkader 2023 zijn door de gemeenteraad vastgesteld op 20 juni 2023. Voor de controle op naleving van de WNT hanteren wij een lagere materialiteit. Deze specifieke materialiteitsberekening is verplicht gesteld vanuit het controleprotocol WNT.

2.

Onze evaluatie van uw interne beheersomgeving

2. Onze evaluatie van uw interne beheersing

Vorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

In oktober 2023 is de definitieve kadernota rechtmatigheid 2023 gepubliceerd. De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden. Een eerdere versie van deze kadernota is in augustus 2021 gepubliceerd. In de periode na publicatie zijn diverse vragen gesteld en hebben stakeholders verzoeken ingediend om de kadernota op onderdelen te verduidelijken. Naar aanleiding van deze vragen en verzoeken zijn enkele teksten (enigszins) gewijzigd. Daarnaast hebben wetgevingstrajecten effect op eerder gecommuniceerde uitgangspunten. De belangrijkste elementen uit de (nieuwe) kadernota betreffen de volgende onderwerpen:

- Als gevolg van een wijziging in de gemeentewet inzake de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is SiSa onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Fouten en onduidelijkheden met betrekking tot specifieke uitkeringen (SiSa) dienen derhalve wel te worden betrokken bij de rechtmatigheidsverantwoording.
- Indien de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het college hierover rapporteren via de paragraaf bedrijfsvoering (stellige uitspraak).
- Bij complexe situaties waarin er verschillende onderbouwde standpunten zijn en specialisten niet tot een eenduidig oordeel komen, kan het voor het college onduidelijk zijn of financieel rechtmatig is gehandeld. Het college betreft deze situatie bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording en neemt deze op indien het totaal aan onduidelijkheden de verantwoordingsgrens overschrijdt (stellige uitspraak).
- De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld.
- De prestatielevering is een onderdeel van het getrouwe beeld (het leveringscriterium) en daarmee onderwerp van de accountantscontrole. Dit aspect komt dus niet terug in de rechtmatigheidsverantwoording. Uiteraard is het mogelijk om over dit aspect toelichting te geven, bijvoorbeeld in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Bij de beoordeling van de naleving van de Europese aanbestedingsregels geldt dat de omvang van de totale fout gelijk is aan de omvang van de besteding (last of investering) in het jaar waarin de onrechtmatigheid wordt geconstateerd, verhoogd met de bestedingen van de jaren erna voor de duur van het afgesloten contract. Dit is alleen het geval indien de bestedingen in de jaren erna (contractueel) verplicht zijn.

- Ontbrekende afrekeningen waarvoor het college een deugdelijke onderbouwing voor wat betreft de rechtmatigheid kan verstrekken, leiden niet tot een fout of onduidelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- Staatssteun kan in allerlei vormen voorkomen. Bij grondtransacties kan er sprake te zijn van een veiling of een onafhankelijke taxatie. Indien geen sprake is van deze twee mogelijkheden van waardebeoordeling moet er sprake zijn van (juridische) onderbouwing. Indien de onderbouwing niet ondubbelzinnig uitwijst dat geen sprake is van staatssteun moet de gemeente de transactie melden aan de Europese Commissie (EC). Het is dan nog onzeker of sprake is van geoorloofde staatssteun. Dat beslist immers de EC. Deze onduidelijkheid betreft het college bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.
- Via de rechtmatigheidsverantwoording wordt inzicht gegeven op het totaalniveau van alle afwijkingen ten opzichte van de begroting op het door de raad vastgestelde niveau aangezien deze formeel wel onrechtmatig zijn. Bij de afwijkingen van dit totaalniveau wordt gebruik gemaakt van de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens.
- De mutaties in de bestemmingsreserves vormen een onderdeel van de (al dan niet herziene) gemeentelijke begroting. In de jaarrekening moeten de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt overeenkomstig het bedrag dat via de begroting (wijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve.

De kadernota gaat verder uitgebreid in op de begrotingsrechtmatigheid. De commissie BBV geeft in deze nota haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Een belangrijke wijziging met betrekking tot het begrotingscriterium is hierin verwerkt. De nieuwe kadernota stelt dat als een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld, de bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag onrechtmatig zijn. Het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. Wij benadrukken daarom het belang dat het college en de gemeenteraad concrete afspraken maken hoe wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden. Concreet adviseren wij u om:

- Duidelijk en kwantitatief vast te leggen (bijvoorbeeld in de financiële verordening of een afzonderlijk vast te stellen document) hoe afwijkingen van de begroting geïnterpreteerd moeten worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht van de gemeenteraad.
- De aandacht te verscherpen voor mogelijke begrotingsoverschrijdingen en waar begrotingswijzigingen nodig zijn.
- Begrotingswijzigingen tijdig voor te leggen aan de gemeenteraad.

Waar staat uw gemeente?

Een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording is ons gedeeld belang. De accountant moet straks immers verklaren dat de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Wij zijn als uw accountant dus in belangrijke mate afhankelijk van de (interne controle) werkzaamheden van het college. Uiteraard maken wij hier graag gebruik van en willen wij graag samen optrekken om tot een goede invulling van de rechtmatigheidsverantwoording te komen. U bent bezig met het zetten van de noodzakelijke stappen, zie hiervoor de tabel hieronder.

Stappen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2023	Gereed	Onderhanden
Vorbereiden besluitvorming gemeenteraad (verantwoordingsgrens, rapporteringsgrens en normenkader).	✓	
In kaart brengen van relevante wet- en regelgeving en het doorvertalen naar een zichtbaar uitgewerkt toetsingskader.		
Uitwerking rechtmatigheidscriteria en het opstellen van een intern controleplan		
Uitvoeren (fraude)risicoanalyse inclusief risico's ten aanzien van de financiële verslaggeving en rechtmatigheid (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan). Zie hiervoor de separate toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording.		
Aanpassen van de verordeningen 212 en 213 op basis van de VNG-modelverordeningen.	✓	
Relevante beheersmaatregelen identificeren en kritisch beoordelen van de processen	✓	
Uitvoeren van gegevensgerichte detailcontroles (afdekken restrisico) en actualiseren/opzetten van werkplannen.		

Uw gemeente heeft het normenkader 2023, de financiële verordening en de controleverordening (verordeningen 212 en 213) in 2023 geactualiseerd. Het normenkader en controleprotocol zijn op 20 juni 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. De overige beleidstukken worden in december 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Het is van belang dat de vastgestelde stukken bij de uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2023 beschikbaar zijn.

Ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording is uw gemeente momenteel bezig met het doorvertalen van de relevante wet en regelgeving in een toetsingskader, het opstellen van een intern controleplan en bijbehorende (fraude)risicoanalyse. Bij het opstellen van uw intern controleplan dient u ook rekening te houden met de nieuwe kadernota rechtmatigheid 2023 zoals hiervoor al is toegelicht.

Dit is met name relevant bij onderstaande onderdelen:

- De werkzaamheden in het kader van de controle op de SiSa-bijlage.
- Uw aanpak op het gebied van begrotingsrechtmatigheid.
- De werkzaamheden rondom Misbruik en Oneigenlijk gebruik (hierna M&O-beleid).

Samenwerking en voortgang verbijzondere interne controle

De VIC wordt gebruikt als monitoring-instrument van de interne beheersing op procesniveau. Hiermee wordt vastgesteld of de geplande interne beheersingsmaatregelen (nog) effectief werken. De focus van deze VIC ligt op de financiële rechtmatigheid en het toetsen van de kritieke punten in de processen (key controls), om daarmee vast te stellen of er sprake is van effectieve, efficiënte en rechtmatige werking van belangrijke interne beheersingsmaatregelen en de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de uitkomsten van de processen. Mede in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording achten wij het van belang om een goede aansluiting tussen uw VIC en onze accountantscontrole te (blijven) bewerkstelligen.

In de managementletter 2022 hebben wij gerapporteerd over de kwaliteit van uw interne beheersing en onze samenwerking met uw verbijzondere interne controle (hierna VIC). Ook hebben wij een aantal aandachtspunten ter verbetering gerapporteerd over de kwaliteit van de uitgevoerde VIC-werkzaamheden.

- Uw gemeente heeft stappen gezet in de voorbereiding van procesuitwerkingen en onderliggende bewijsdocumentatie.
- Uw gemeente heeft de gegevensgerichte steekproeven over een deel van 2023 voorbereid en door ons gecontroleerd. De spendanalyse zullen wij in februari 2024 uitvoeren. Tevens hebben wij met uw gemeente afspraken gemaakt om de overige onderdelen van de jaarrekeningcontrole eerder in het jaar uit te voeren, waaronder de controle van de WNT en de SiSa-bijlage.
- Het ontbreekt in 2023 in een integraal intern controleplan. Dit is in 2023 van groot belang, zodat u inzichtelijk maakt op grond van welke (controle)werkzaamheden de rechtmatigheidsverantwoording wordt afgegeven. De rechtmatigheidsverantwoording is een integrale collegeverantwoordelijkheid. Wij vinden het daarom van belang dat ook het college kennis heeft genomen van het plan van aanpak en beoordeelt of dit een solide basis biedt om het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2023 af te geven.

Uw gemeente heeft aandacht voor de monitoring van interne en externe bevindingen. Deze monitoring mag frequenter worden uitgevoerd

In de managementletters en accountantsverslagen van voorgaande jaren, maar ook in interne controleverslagen, zijn aanbevelingen opgenomen om de bedrijfsvoering van uw gemeente te versterken en de risico's te verminderen. Eerder is door uw gemeente een actielijst opgesteld om de follow-up van bevindingen actief te monitoren. In opzet vinden wij de actielijst een prima instrument dat kan bijdragen aan de kwalitatieve doorontwikkeling van de organisatie. Dit jaar is de opvolging van de externe bevindingen van de managementletter 2022 en het accountantsverslag 2022 uitgewerkt in uw procesbeschrijvingen. Ons advies is om niet alleen de externe bevindingen te monitoren en de opvolging hiervan uit te werken ten tijde van de interim controle, maar dat ook interne bevindingen worden gemonitord. Tevens adviseren wij hier periodiek over te rapporteren. Naar onze mening zou het sterk zijn als u de follow-up van alle controlebevindingen regelmatig monitor, nog concretere acties benoemt en hierover rapporteert, bijvoorbeeld in het periodieke overleg met het college en gemeenteraad. Voor de gemeenteraad is deze rapportage met name een instrument om (meer) gevoel te krijgen bij het tempo waarin de directie de versterking van de interne beheersing doorvoert.

Aandacht voor beheersing van frauderisico's wordt steeds belangrijker

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Op 13 september 2021 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ("NBA") een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring. In 2022 heeft de NBA de notitie 'Frauderisicobeheersing: aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders' uitgebracht. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol.

Fraude kan namelijk een groot effect hebben op de reputatie van organisaties en kan tot grote financiële schade leiden. Het is daarom zowel in uw belang als dat van al uw belanghebbenden, bijvoorbeeld in de paragraaf bedrijfsvoering (als onderdeel van het jaarverslag), expliciet aandacht wordt besteed aan het beheersen van frauderisico's. De Commissie BBV heeft hier ook adviezen over gegeven. Van u, zowel het college als de gemeenteraad en de directie, wordt verwacht dat u frauderisico's in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, ter voorkoming van daadwerkelijke fraude. Door over frauderisico's te spreken zal het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing immers vergroot worden.

De door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse vormt voor controlerend accountants het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisico's. Met het oog op de komende rapportageverplichting voor accountants, waardoor zij in hun controleverklaring gaan rapporteren over fraude, zullen wij de komende maanden nog nadrukkelijker het gesprek met u (het college en de gemeenteraad) aangaan over dit onderwerp. Tijdens de controle spreken wij met u over:

- De frauderisicoanalyse van de organisatie en de organisatie specifieke frauderisico's.
- De evaluatie van frauderisico's die voor de controle het meest van belang zijn.
- Eventuele fraude incidenten en de bijbehorende opvolging.

De verplichte frauderapportage in de controleverklaring is geldt overigens vooralsnog alleen bij "wettelijke controles" (waaronder uw deelnemende gemeenten). Bij "niet wettelijke controles", zoals de controle van uw omgevingsdienst, zal deze verplichting naar verwachting in 2024 gaan gelden. Wel kan al vrijwillig in de controleverklaring over frauderisicobeheersing worden gerapporteerd. Wij gaan hierover graag het gesprek met u aan om te bespreken of en zo ja wat er in de controleverklaring gerapporteerd wordt, en hoe verwezen wordt naar de door u beschreven risicoanalyse in het jaarverslag. Door tijdig met elkaar in gesprek te gaan over frauderisicofactoren, eerder geïdentificeerde frauderisico's en de rapportage daarover door de accountant, bent u beter in staat om relevante risico's te onderkennen en uw interne beheersing daarop aan te passen of effectiever te maken.

Uw gemeente beschikt momenteel niet over een actuele frauderisicoanalyse. Bij het opstellen van de frauderisicoanalyse adviseren wij u het volgende:

- Belangrijk is dat risico's voldoende specifiek worden gemaakt, zodat ook concrete beheersmaatregelen kunnen worden benoemd en getoetst.
- Het is van belang dat beheersmaatregelen die gekoppeld zijn aan de frauderisico's ook worden getoetst.

Gelet op de mogelijke impact van fraudes die zich voor doen, adviseren wij u de frauderisicoanalyse minimaal jaarlijks te (blijven) actualiseren, waarbij wij het ook belangrijk vinden dat u op een later moment nogmaals terugkijkt op de eerder uitgewerkte analyse. Wij adviseren u bij het opstellen van de frauderisicoanalyse de komende maanden tevens de kans (dat een risico zich voordoet) en de impact (het mogelijke schadedrag) in te schatten, wat u vervolgens kan helpen bij het maken van keuzes om de risico's te beheersen.

Continuïteit wordt steeds belangrijker

De accountant is bij "wettelijke controles", waaronder gemeenten, vanaf verslagjaar 2022 verplicht om naast fraude, zoals hiervoor aangegeven, tevens te rapporteren over continuïteit. Een aanleiding voor het verplicht rapporteren over continuïteit is de toenemende behoefte aan transparante informatie over bijvoorbeeld specifieke inzichten en langetermijnperspectieven voor uw gemeente. Omdat bij het opstellen van de jaarrekening wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling, is continuïteit ook een belangrijk aandachtspunt voor accountants bij de controle van de jaarrekening.

Wij adviseren u voor de jaarrekening 2023 een memo op te stellen, waaruit blijkt dat de continuïteitsveronderstelling nog steeds van toepassing is op uw gemeente. Uw gemeente dient deze uitgangspunten op te nemen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

IT-omgeving

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2023 hebben wij werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van uw gemeente. Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen onderzocht die het meest relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole en wij rapporteren hierbij uitsluitend de daarbij geconstateerde bevindingen. Wij benadrukken dat wij geen IT-audit hebben uitgevoerd en dat uit een dergelijk IT-audit meer en andere voor u relevante bevindingen naar voren zouden kunnen komen.

De beoordeling van uw IT-omgeving is gebaseerd op een interview met een van uw informatiemanagers. Daarnaast hebben wij hierbij documentatie betrokken, waaronder beleidsstukken en procedurebeschrijvingen. Wij hebben geen testwerkzaamheden verricht ter verificatie van hetgeen wij op basis van de interviews en documentatie hebben begrepen (dit maakt namelijk geen onderdeel uit van de scope van onze dienstverlening zoals met u overeengekomen).

Informatiebeveiliging

De gemeente hanteert een Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid 2020 -2024 als basis voor het vastgestelde tactische beleid. In dit document is het strategisch informatieveiligheidsbeleid beschreven van gemeente Molenlanden. De basis van dit informatieveiligheidsbeleid wordt gevormd door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Het strategisch informatiebeveiligingsbeleid is vertaald in een tactisch informatiebeveiligingsbeleid.

Vanuit de IT-organisatie hebben wij begrepen dat er momenteel meerdere projecten (groot en klein) onderhanden zijn om de kwaliteit van de IT-omgeving en informatiebeveiliging verder te optimaliseren. Wij merken op dat uw IT-beleid actueel is. Daarnaast heeft uw gemeente een aantal onderzoeken laten uitvoeren op de techniek en de naleving op de BIO. De uitkomsten van deze onderzoeken hebben wij, op moment van schrijven van deze managementletter, nog niet ontvangen en zullen in het accountantsverslag hierover rapporteren.

Cybersecurity

Een belangrijke maatregel om de kwetsbaarheden in de IT-organisatie inzichtelijk te maken, is het uitvoeren van een penetratietest. Dit is mogelijk om het netwerk vanaf de buitenkant of vanaf de binnenkant. Wij hebben begrepen dat er in 2023 nog geen penetratietest is uitgevoerd. Wij adviseren u om jaarlijks een penetratietest te laten uitvoeren binnen uw gemeente.

Uitbesteding ICT-dienstverlening

Een deel van de ICT-dienstverlening is uitbesteed. Voor de inrichting, het beheer en het servicemanagement zijn contractafspraken gemaakt met een externe leverancier. Het is van belang om de afspraken die gemaakt zijn in een SLA goed te monitoren. Wij hebben begrepen dat u momenteel voldoende verantwoordingsinformatie ten aanzien van de firewall en de back-up en recoveryprocedures ontvangt. Op deze wijze bent u in de gelegenheid om de regiefunctie op een juiste wijze uit te voeren.

Gebruikersbeheer en toekenning autorisaties

Met name in de logische toegangsbeveiliging voor de toekenning van gebruikers en rechten voor de diverse applicaties zijn verbeteringen noodzakelijk. Belangrijke onderdelen hierin zijn een organisatie brede functie-autorisatiematrix, centraal beheer en toekenning van toegangsrechten, een centrale periodieke review op de toegangsrechten en om de applicatiebeheerders geen onderdeel te laten zijn van de gebruikersorganisatie.

Gevolgen van NIS2

Op het gebied van informatiebeveiliging wordt de laatste tijd vaak gesproken over de EU NIS2 richtlijn. NIS2 staat voor Network and Information Security Directive en heeft als doel om binnen de EU lidstaten de staat van de informatiebeveiliging te verbeteren. De vorige richtlijn (NIS) bleek te algemeen, te verschillend uit te leggen en te vrijblijvend. Dit is de reden dat er nu een nieuwe richtlijn is uitgebracht. De nieuwe richtlijn wordt omgezet naar een lokale wet en de vraag is nog wel hoe de bepalingen uit de richtlijn worden vertaald. De consultatieversie wordt in Q1 2024 verwacht en de wet moet uiterlijk 24 oktober zijn vastgesteld. De volgende zaken komen wat nadrukkelijker aan de orde onder de NIS2.

- Op het gebied van opleiding (aanvullende eisen voor het opleiden van bestuur en management).
- Op het gebied van risicomanagement zal het bestuur in de nieuwe situatie aantoonbaar moeten worden betrokken bij de risicoanalyse en de risicobeoordeling.
- Meer nadruk op security in de keten (leveranciersmanagement)
- Naast kantoorautomatisering ook aandacht voor Operationele Techniek / Industriële Automatisering (denk aan de bediening van bruggen, sluizen maar ook pompsystemen en kranen in de havens).

De nieuwe wet zal voor oktober 2024 moeten worden vastgesteld maar organisaties zullen nu al moeten gaan starten met een aantal activiteiten om straks goed voorbereid te zijn. Nuttige acties zijn:

- Het uitvoeren van een GAP analyse op de BIO of ISO27001.
- Inrichten van leveranciersmanagement (met wie doen we zaken en met wie wisselen we gegevens uit). Dit inclusief contractbeheer (security en privacy by design).
- Controle op het leveranciersmanagement.
- Analyseren van de risico's.
- Inrichten 1^e lijns interne controle op ict beheer processen (incident en change)
- Monitoring van de ICT infrastructuur (analyse netwerkverkeer en security testing).

Conclusie

De organisatie is bezig om de betrouwbaarheid van de IT-omgeving verder te verbeteren. Het "Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid 2020 -2024" is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Het is van belang om de basis op orde te krijgen als belangrijke randvoorwaarde om te kunnen groeien en om ontwikkelingen binnen de IT-omgeving mogelijk te maken. Hiervoor dienen interne beheersingsmaatregelen te worden geïmplementeerd om de risico's in de IT-omgeving verder te beperken.

3. Procesbevindingen

3. Procesbevindingen

Inleiding

Een belangrijk onderdeel van onze interim-controle is het kennisnemen van de opzet van (relevante) financiële processen (de procesbeschrijvingen) en het vaststellen of in de processen de noodzakelijke interne beheersingsmaatregelen zijn opgenomen.

Vervolgens nemen wij kennis van uw vastleggingen van het bestaan van het proces (aantonen aan de hand van één voorbeeld dat het proces gevolgd wordt zoals het is vastgelegd). Deze informatie is van belang voor uw (verbijzonderde) interne controle en de externe controle. Immers, het inzicht verkrijgen in processen geeft u inzicht in de kwaliteit van de processen en bepaalt mede de aandacht die de daarmee verbonden transactiestromen dienen te krijgen in het kader van de (verbijzonderde) interne controle en de externe controle.

In dit hoofdstuk nemen wij de relevante adviezen rondom uw processen op om uw inzicht in en de opzet van (relevante) financiële processen, waaronder de noodzakelijke interne beheersingsmaatregelen, te kunnen versterken. In hoofdstuk 6 (Follow up) wordt u geïnformeerd over de actuele stand van zaken rondom procesbevindingen uit eerdere jaren.

Een fysieke leegstandscontrole ontbreekt binnen uw organisatie met als gevolg dat de belastingopbrengsten niet volledig worden verantwoord

Bevinding

Wij hebben naar aanleiding van ons gesprek met uw functionarissen begrepen dat de afdeling belastingen jaarlijks een leegstandscontrole uitvoert op basis van een overzicht van leegstaande objecten in de vastgoedadministratie. De fysieke controle op de leegstaande objecten worden niet uitgevoerd. Deze controle heeft uw gemeente belegd bij team Burgerzaken.

Risico

Het risico bestaat dat de verantwoorde belastingopbrengsten niet volledig worden verantwoord in de jaarstukken.

Advies

Wij adviseren u om periodiek een fysieke leegstandscontrole uit te laten voeren door team Burgerzaken op de volledigheid van de belastingopbrengsten te borgen.

Geen zichtbare controles in het verhuurproces

Bevinding

Wij hebben op basis van ons gesprek met uw afdeling verhuuropbrengsten en door het beoordelen van onderliggende documenten (zijnde de procesuitwerking en bestaansdocumenten) vastgesteld dat uw medewerkers een aantal controles uitvoeren, maar dat deze controles niet zichtbaar worden vastgelegd:

- Door de afdeling vindt er geen zichtbare controle plaats op de huurovereenkomsten.
- Door de afdeling wordt geen periodieke aansluiting tussen de subadministratie en de financiële administratie uitgevoerd.

- De tarieven die zijn/worden gehanteerd worden niet zichtbaar gecontroleerd (geen functiescheiding in het bepalen en registreren van tarieven).

Risico

Het risico bestaat dat de verantwoorde verhuuropbrengsten niet volledig en juist worden verantwoord in de jaarstukken.

Advies

Wij adviseren u om in het proces rondom de verhuuropbrengsten aan te scherpen door functiescheiding in te regelen in dit proces. Daarnaast adviseren wij om de uitgevoerde controles op huurovereenkomsten en juiste tariefstelling zichtbaar te laten documenteren door de vakafdeling.

Er vindt geen zichtbare controle op invoer van salariscomponenten plaats

Bevinding

Voor de salarisadministratie heeft uw gemeente een SLA-overeenkomst met salarisverwerker Centric. Hierin zijn afspraken gemaakt over de wederzijdse verantwoordelijkheden. De salaristabellen en premiepercentages worden deels door Centric ingevoerd in het salarispakket. Op basis van de verkregen informatie tijdens de interim-controle hebben wij begrepen dat de controle op de salariscomponenten zoals ingegeven door Centric (SO) niet door uw gemeente gecontroleerd wordt. In het laatste kwartaal van boekjaar 2023 voert de VIC deze controles uit.

Risico

Het risico bestaat dat de salarislasten niet juist worden verantwoord in de jaarstukken.

Advies

Wij adviseren u om de controles op de premiepercentages en salaristabellen zichtbaar vast te leggen met onderliggende documentatie die daarbij gebruikt is, zodat de controle reproduceerbaar is. Daarnaast vragen wij u om voor de jaarrekening 2023 een analyse uit te voeren op de ingevoerde premiepercentages en hierbij zichtbaar vast te stellen of de door Centric ingevoerde salaristabellen en premiepercentages juist zijn.

4. Thema's voor de jaarrekeningcontrole

4. Thema's voor de jaarrekeningcontrole

Wij adviseren u na te denken over een duurzaamheidsrapportage

Duurzaamheid staat op de agenda van de Nederlandse overheid sinds het Klimaatakkoord van Parijs. Vanaf 2024 gaat er nieuwe wetgeving van kracht voor grote ondernemingen: Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Voor grote ondernemingen betekent dit dat zij vanaf 2024 moeten rapporteren in hun jaarverslag over diverse duurzaamheidsonderwerpen. Na 2024 zullen meer ondernemingen hier gefaseerd mee te maken krijgen.

Overheden zijn nog uitgesloten van deze wetgeving. In het BBV is ook (nog) niks opgenomen over duurzaamheidsrapportages. Overheden kunnen nu wel de kans grijpen om voorop te lopen met dit onderwerp. Op deze wijze wordt zichtbaar hoeveel belang de overheid heeft bij duurzame ondernemingen.

Uw gemeente is momenteel nog niet aangesloten bij de Gemeenten4GlobalGoals. Wel hebben wij vanuit de organisatie begrepen dat uw gemeente er al aandacht heeft voor dit onderwerp. Uit uw programmabegroting 2023 blijkt dat uw gemeente bezig is met diverse duurzaamheidsinvesteringen en duurzaamheidsprojecten. Daarnaast ligt vanuit de duurzaamheidsambitie er de opgave om het gemeentelijk Vastgoed energieneutraal te maken. In 2019 is er voor een groot deel van het vastgoed een duurzaamheidsscreening gedaan en is er een pilot gerealiseerd; sporthal de Reiger is sinds 1 januari 2019 energieneutraal en gasloos.

Om te komen tot een zinvolle duurzaamheidsverslaggeving dient een aantal stappen doorlopen te worden:

1. Allereerst moet bepaald worden welke duurzaamheidsthema's belangrijk zijn voor uw gemeente.
2. Vervolgens dienen de impact, risico's en kansen (IRK) vastgesteld te worden en welke daarvan materieel zijn.
3. Als laatste moeten de Prestatie indicatoren vastgesteld worden.

Om invulling te geven aan de eerste twee stappen zal er onder meer een stakeholder-analyse moeten worden gemaakt, en er onderzocht moeten worden welke thema's voor hen van belang zijn. Daarnaast zal met hen ook afstemming worden gezocht om tot een set van materiële IRK's te komen. Vervolgens dienen de prestatie indicatoren vastgesteld te worden. Belangrijk daarmee is dat uw gemeente ervoor zorgt het instrumentarium om deze indicatoren ook (eenvoudig) te kunnen meten. Uiteraard kan dit ook tot andere eisen voor de administratie leiden.

De kennis die u in dit traject opdoet over de voor haar stakeholders belangrijke thema's (wensen en eisen) voor nu en de komende jaren, kan ons inziens als waardevolle bijvangst ook goed gebruikt worden om mede richting te geven aan uw strategie voor de komende jaren. Naast de voorbeeldfunctie die uitgedragen kan worden, zal een gemeente zijdelings ook te maken krijgen met CSRD. Ondernemingen moeten namelijk de duurzaamheidsonderwerpen in kaart brengen van hun gehele waardeketen. De ondernemingen zullen dus bij jullie informatie kunnen opvragen over de gestelde duurzaamheidsonderwerpen, om zelf aan hun rapporteringsverplichting te kunnen voldoen.

Uw interne controle op de nalevering van Europese aanbestedingsregels mag frequenter plaatsvinden

U dient zich in de rechtmatigheidsverantwoording ook te verantwoorden over de rechtmatigheid van aanbestedingen. Voor 2023 bent u - net als in voorgaande jaren – nog volledig aangewezen op de controle achteraf met de spendanalyse. Met uw gemeente hebben wij afgesproken om de controle van de spendanalyse begin 2024 uit te voeren. Ter voorbereiding op deze controle hebben wij onderstaand een aantal aandachtspunten:

- Beoordeel bij overeenkomsten die al Europees zijn aanbesteed of de bestedingen binnen de gemaakte contractuele afspraken vallen en of er geen sprake is van een wezenlijke wijziging van de opdracht.
- Stel bij nieuw afgesloten raamovereenkomsten in 2023 vast dat in de aankondiging van de opdracht de begrote maximumwaarde en begrote maximum hoeveelheid is opgenomen.
- Ga bij raamovereenkomsten na of de bestedingen binnen de maximumwaarde in euro's en/of maximum hoeveelheid blijft.
- Draag zorg voor complete dossiers als onderligger voor beoordeelde opdrachten per crediteur.

Wij adviseren u een spendanalyse op te laten stellen die in overeenstemming is met de SDO-notitie inzake aanbestedingsrechtmatigheid. Via het expertisecentrum aanbesteden PIANOo van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is inmiddels een voorbeeldbestand beschikbaar gesteld. In dit voorbeeld is opgenomen hoe u goed onderbouwd handen en voeten kunt geven aan de spendanalyse in overeenstemming met de SDO-notitie.

Daarnaast adviseren wij u de spendanalyse ook halverwege het jaar uit te voeren, om tijdig inzicht te verkrijgen in contracten die de grenzen voor een Europese aanbesteding (gaan) benaderen.

De nieuwe afschrijvingsmethode dient te worden toegelicht in de jaarstukken 2023

In eerdere managementletter hebben wij gerapporteerd over het besluit van de gemeenteraad om met ingang van 2020 op het vastgoed af te schrijven met een restwaarde van 10%, respectievelijk 20% van de oorspronkelijke investering. Wij hebben hierbij in onze eerdere controles (2020 en 2021) een onzekerheid gerapporteerd over de omvang van de afschrijvingslasten. De commissie BBV heeft via een vraag & antwoord aangegeven dat er geen vast percentage mag worden gebruikt ter bepaling van de verwachte restwaarde, omdat met het hanteren van een vast percentage ter bepaling van de verwachte restwaarde onvoldoende recht wordt gedaan aan de specifieke kenmerken van het vastgoed en daaraan verbonden toekomstige sloopkosten. Uw gemeente heeft besloten om een deel van de resultaatbestemming 2022, circa € 6 miljoen, te doteren aan de reserve voor dekking van de afschrijvingslasten (en hebben wij geen onzekerheid gerapporteerd in het accountantsverslag 2022).

Vanaf 2023 past uw gemeente een nieuwe afschrijvingsmethode toe. Deze nieuwe methode is ook opgenomen in uw financiële verordening 2023. Dit impliceert dat uw gemeente de afschrijvingslasten vanaf 2023 berekend op basis van de boekwaarde op 1 januari 2023 gedeeld door de resterende levensduur van de activa.

Wij adviseren u om deze nieuwe afschrijvingsmethode toe te lichten in de jaarstukken 2023 van uw gemeente.

Analyseer uw activa voor de start van de jaarrekening 2023

Tijdens de interim-controle 2023 hebben wij van uw organisatie begrepen dat u nog geen (integrale) analyse heeft uitgevoerd op uw activastaat, behoudens de steekproeven op de investeringen die de externe accountant trekt voor de gegevensgerichte controlewerkzaamheden. Met een (integrale) analyse doelen wij op een beoordeling van de activa van uw gemeente naar de stand per 31 december van het boekjaar om vast te stellen dat alle activa met een boekwaarde nog in gebruik is van uw gemeente.

Wij adviseren u om vooralsnog vast te stellen dat alle activa met een boekwaarde nog in gebruik zijn bij de gemeente voorafgaand aan het opstellen van de jaarrekening. Eventuele uitkomsten (desinvesteringen van activa met een boekwaarde van € 0) kunnen dan nog verwerkt worden in de jaarrekening.

Algemene aandachtspunten voor de controle van de jaarrekening 2023

Wij hebben bij diverse onderdelen in deze managementletter de impact op de jaarrekeningcontrole beschreven. Samenvattend wordt van uw gemeente gevraagd naast de gebruikelijke 'op te leveren stukkenlijst' de volgende onderwerpen voor te bereiden.

- Tijdige en volledige oplevering van de jaarstukken 2023 (compleet boekwerk), inclusief de zichtbare interne controle op de naleving van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) door middel van volledige invulling van de (door ons aan u) aangeleverde Checklist BBV 2023.
- Tijdige, betrouwbare en volledige aanlevering van documentatie, zoals door ons opgevraagd via het overzicht van benodigde gegevens voor de jaarrekeningcontrole 2023. Hanteer de door ons aangeleverde formats voor de belangrijkste posten voor uw opsteldossier van de jaarrekening en borg de kwaliteit van het opsteldossier door bijvoorbeeld een kwaliteitsbeoordeling uit te laten voeren. Zo bent u volledig in het verzamelen van de informatie van zowel de accountant als uw balansdossier.
- Zichtbare aansluitingen tussen jaarrekening, financiële administratie, sub administraties, primaire begroting en begroting na wijzigingen (nul proef).
- Het opschonen van tussenrekeningen (afwikkelen van oude vorderingen en schulden).
- Het tijdig analyseren van begrotingsoverschrijdingen (zie ook de toelichting in hoofdstuk 2).
- Zorg ervoor dat (op basis van gemaakte afspraken met derden) vooruitontvangen of nog te ontvangen subsidiegelden juist verantwoord zijn en juist zijn gepresenteerd in de balans en toelichtingen conform de voorschriften BBV.
- Adequate voorbereiding van de WNT-verantwoording in de jaarrekening 2023, door de verantwoording intern te laten toetsen aan de hand van de wetgeving.
- Het tijdig opleveren van de SiSa-bijlagen, inclusief de daarbij horende aansluitingen op de financiële administratie en de tijdige afronding van de interne controle op de SiSa-regelingen.
- Bij specificaties en onderbouwingen van posten waarbij sprake is van complexiteit of subjectiviteit (schattingen), uitgangspunten en berekeningswijze uitwerken in een geschreven toelichting ('position paper'), zodat de uitgangspunten en berekeningen snel door ons geïnterpreteerd kunnen worden en wij tot een goed begrip van de betreffende onderdelen kunnen komen. Wij achten dit voornamelijk van belang bij:
 - Waardering van grondexploitaties.
 - Waardering van voorzieningen.

- Waardering van uw vorderingen. Wij vragen om een analyse van de invorderbaarheid van diverse verschillende vorderingen. Graag ontvangen wij een onderbouwing van de gehanteerde oninbaarheidspercentages.
- Zichtbare analyse van de afschrijvingspercentages op de activa rubrieken.
- Zichtbare analyse op de kredietoverschrijdingen.
- Zichtbare analyse van de activa van uw gemeente naar de stand per 31 december 2023, om vast te stellen dat alle activa met een boekwaarde nog in gebruik zijn binnen de gemeente.
- Voortdurende aandacht voor de aangifte vennootschapsbelasting en de voorbereiding hierop.
- Voortdurende aandacht voor de afgrenzing van inkopen.
- Tijdig afronden van de spendanalyse in het kader van de Europese aanbestedingsregels en het bepalen van de mogelijke afwijking voor 2023. Ten tijde van de interim-controle was de voortgang van de spendanalyse beperkt.
- Evaluatie van de impact en het gevolg van de actuele ontwikkelingen op processen en jaarrekeningposten. Denk hierbij aan de hoge inflatiecijfers (stijgende kosten), de langere levertijden van materieel (schaarste), krapte op de arbeidsmarkt, gestegen energieprijzen.

Het is van belang dat uw organisatie stuurt op tijdige ontvangst van bovengenoemde informatie. Het eerder kunnen beschikken over “conceptcijfers” kan voordelen hebben voor een tijdig en efficiënt jaarrekeningproces.

5. Aandachtspunten auditcommissie

5. Aandachtspunten auditcommissie

Naar aanleiding van het overleg dat wij op 11 september 2023 met de auditcommissie hebben gehad, hebben wij de volgende aandachtspunten geformuleerd:

Naleving intern inkoopbeleid Molenlanden

Na afstemming met uw auditcommissie toetsen wij bij vijftien inkoopfacturen in welke mate het intern Inkoopbeleid van de gemeente Molenlanden gevolgd is. Wij doelen hierbij met name op het volgen van de (meervoudige en niet-Europese) inkoopprocedure en de wijze waarop dit is gedocumenteerd.

Wij hebben tijdens de interim-controle 2023 in totaal vijftien inkoopfacturen geselecteerd om vast te stellen welke aanbestedingsprocedure gevolgd is en of het in lijn ligt met uw intern inkoopbeleid.

Wij zijn, op moment van het schrijven van deze managementletter, nog bezig met onze controlewerkzaamheden en zullen wij onze bevindingen in het accountantsverslag 2023 rapporteren.

Gesubsidieerde instellingen

Na afstemming met uw auditcommissie toetsen wij bij de grootste drie door de gemeente gesubsidieerde instellingen de naleving van de subsidievoorwaarden en de wijze waarop dit door de gemeente is getoetst.

Wij hebben tijdens de interim-controle 2023 de grootste drie door de gemeente gesubsidieerde instellingen geselecteerd en de naleving en toetsing van de subsidievoorwaarden beoordeeld.

Wij hebben vastgesteld dat met de gesubsidieerde instellingen periodiek gesprekken worden gevoerd over onder anderen beleidsontwikkelingen, verantwoording aan de hand van indicatoren, het jaarplan, de begroting en de realisatie van de gesubsidieerde doelen. De vastlegging van deze gesprekken en de monitoring van de subsidievoorwaarden worden niet of niet consequent vastgelegd door uw medewerkers. Daarnaast kent uw gemeente geen uniforme methode voor vastlegging hiervan.

Wij adviseren u om de uniforme wijze van vastlegging in te richten en te formaliseren in uw gemeente.

6. Follow-up eerdere bevindingen

6. Follow-up eerdere bevindingen

Opgelost

Onderhanden

Niet opgelost

Samenvattend overzicht van de aanbevelingen en actiepunten uit eerdere managementletters en accountantsverslagen en de status.

#	Onderwerp	Aanbeveling/ actiepunten	Toelichting follow-up	Status
1	Toerekening uren grondexploitaties en investeringen (ML 2022)	Wij hebben in de managementletter 2022 geadviseerd om het proces ten aanzien van deze controlemaatregel aan te scherpen. Op de juistheid en volledigheid van de geregistreerde uren in Timetell vindt geen controle plaats in het systeem. Hierbij is geen sprake van een controle op juistheid en volledigheid van geschreven uren. Autorisaties worden per e-mail gegeven. Daarnaast vindt de doorboeking naar de financiële administratie handmatig plaats. De meeste effectieve methode is een volledige tijdsregistratie die periodiek wordt gecontroleerd en geautoriseerd. Het inrichten van een koppeling tussen het tijdsregistratiesysteem en de financiële administratie zou eveneens bijdragen aan de juiste verwerking van de geregistreerde uren.	Uit navraag is gebleken dat dit proces niet is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar waardoor onze bevinding en aanbeveling blijft bestaan.	
2	Controle winstnameberekeningen (ML 2022)	Wij hebben u in de managementletter 2022 geadviseerd om een inhoudelijke en zichtbare controle in te richten in het systeem op de juistheid van de winstnameberekeningen, waarbij het	Uw financial controller heeft de winstberekeningen voor de jaarrekeningcontrole 2022 berekend en besproken met uw planeconoom. Voor de winstberekeningen van de grondexploitaties is geen	

		rekenmodel van de commissie BBV het uitgangspunt is.	vastgelegde controle uitgevoerd. Wel wordt de systematiek afgestemd met de externe accountant. Wij adviseren u om deze controle vooralsnog in te richten in het proces.	
3	Subsidieregister (ML 2022)	Wij hebben in 2022 geconstateerd dat uw gemeente afgelopen jaar voortgang heeft geboekt bij de beoordeling van de rechtmatigheid van subsidieverstrekingen. Wel constateerden wij dat het subsidieregister een Excelbestand betreft en daarmee foutgevoelig is. In dit bestand zijn voor een aantal subsidies geen financiële bedragen opgenomen. Hierdoor is er geen volledig inzicht in de verstrekte subsidiebedragen. Daarnaast is er geen tussentijdse (zichtbare) aansluiting met de financiële administratie. Wij hebben u geadviseerd om tussentijds periodiek (bijvoorbeeld per kwartaal) de aansluiting van het subsidieregister met de financiële administratie vast te stellen. Tevens hebben wij ter overweging meegegeven om dit middels een workflow te borgen en te integreren in het financiële systeem.	Er is geen sprake van een eenduidige aansluiting tussen het subsidieregister en de financiële administratie. Uw gemeente gaat over naar een nieuw financieel systeem waarin een aparte module wordt aangeschaft voor registratie en verwerking van subsidies. Bij de implementatie van deze module vragen wij uw aandacht voor: ▪ Het juist coderen van de subsidiebeschikkingen op de juiste grootboek en taakveld ▪ Het documenteren van de naleving van de subsidievoorwaarden (zie ook uitwerking in hoofdstuk 5). ▪ Implementeren van de interne beheersingsmaatregelen in het systeem (bijvoorbeeld de 4-ogenprincipe bij afgegeven beschikkingen).	
4	Volledigheid panden lokale heffingen (ML 2022)	Een belangrijke maatregel om te waarborgen dat de panden volledig in de belastingadministratie zijn opgenomen is de koppeling van de BAG met de WOZ-objecten. Wij hebben uw aandacht gevraagd voor de niet-gekoppelde objecten.	Uw gemeente heeft in hoge mate opvolging gegeven aan ons advies en is in overeenstemming met de normen van de waarderingskamer.	

5	WMO kwaliteitscontrole (ML 2022)	Wij hebben tijdens de interim-controle 2023 geconstateerd dat er geen sprake is van een interne controle op afgegeven beschikkingen in het kader van de Wmo, bijvoorbeeld een kwaliteitscontrole of een collegiale toetsing. Wij hebben geadviseerd om een kwaliteitscontrole op de verantwoorde Wmo zorg in het boekjaar uit te voeren om vast te stellen dat Wmo zorg rechtmatig is toegekend.	Uw gemeente voert een collegiale toetsing uit enkel op pgb beschikkingen en afwijkende beschikkingen. Voor de overige beschikking vindt momenteel nog geen kwaliteitscontrole plaats. Wij adviseren uw gemeente, ten aanzien van de rechtmatigheid van afgegeven beschikkingen, om ook de overige beschikkingen mee te nemen in de collegiale toetsing: ▪ Bij nieuwe consulenten voert een 2^e consulent of kwaliteitsmedewerker een integrale toets op de beschikkingen voordat deze worden afgegeven. ▪ Bij gecertificeerde consulenten voert een 2^e consulent of kwaliteitsmedewerker steekproefsgewijs een controle uit op de afgegeven beschikkingen. De nu uitgevoerde collegiale toetsing op pgb bestedingen en afwijkende beschikkingen vindt digitaal plaats (en wordt ook gelogd in ZorgNed). Wij adviseren u te onderzoeken of het mogelijk is om in ZorgNed af te dwingen dat de beschikkingen van nieuwe consulenten en een aantal beschikkingen van de gecertificeerde consulenten door een kwaliteitsmedewerker of 2^e consulent worden getoetst. Indien het systeemtechnisch niet mogelijk is, adviseren wij om deze toetsing periodiek te laten uitvoeren inclusief een zichtbare vastlegging. Bovendien kunnen hiermee potentiële kwaliteitsverbeteringen in het proces tijdig worden gesignaleerd	
---	---	---	---	---

6	Verantwoording leges omgevingsvergunningen (ML 2022)	Bij de controle van de omgevingsvergunningen hebben wij tijdens de interim-controle 2022 vastgesteld dat er sprake is van een legesopbrengst in 2022, waarbij de vergunning is aangevraagd in 2021 terwijl de vergunning is afgegeven in 2022. Vanuit de vraag- en antwoorderubriek van de commissie BBV (vraag 2018.12.19) blijkt het een acceptabele werkwijze om de opbrengst naar rato te verdelen over het jaar 2021 en 2022 (matchingsbeginsel) of om de verantwoordingswijze expliciet te maken via een intern voorschrift. Op basis hiervan hebben wij u geadviseerd om in de grondslagen van de jaarrekening en/of de legesverordening duidelijk vast te leggen op welk moment de opbrengsten moeten worden verantwoord.	Dit is een kwestie van een passage toevoegen aan de grondslagen in de jaarrekening. Dit is in 2022 nog niet gebeurd.	
7	Tariefstelling leges omgevingsvergunningen (ML 2022)	Voor het berekenen van de bouwsom wordt gebruik gemaakt van een Excelbestand en niet van de ingevoerde tarieven in KISZ. Wij hebben begrepen dat dit Excelbestand jaarlijks wordt gecontroleerd door de medewerkers van de vakafdeling. Wij hebben geadviseerd om de berekening van de leges niet te baseren op een extracomptabele Excelsheet, maar in plaats daarvan gebruik te maken van een geschikte applicatie.	Vanaf 2023 worden de berekeningen van de bouwsommen verwerkt in de applicatie 'Leges app'. De tarieven worden ingevoerd door de applicatiebeheerder en gecontroleerd door een medewerker van de vakafdeling. Wij hebben vastgesteld dat deze controle niet zichtbaar wordt vastgelegd. Ons advies is om de controle zichtbaar vast te leggen.	

8	Privacy (ML 2022)	Wij hebben tijdens de interim-controle 2022 navraag gedaan omtrent de stand van zaken rondom privacy en datalekken. Hierbij is vastgesteld dat er recentelijk een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens is gemeld, omdat de tool om documenten te anonimiseren mogelijk niet goed werkt. Ons advies is om de AVG in de diverse werkprocessen binnen de organisatie te borgen.	Wij hebben in hoofdstuk 2 onze IT-bevindingen gerapporteerd.	
9	BTW mengpercentages(ML 2022)	Een externe adviseur heeft voor het laatst voor de periode 2014 t/m 2017 een herberekening en controle op de BTW-mengpercentages uitgevoerd. De gemeente Molenlanden maakt gebruik van de mengpercentages van de voormalige gemeente Molenwaard. Wij hebben u geadviseerd een herbeoordeling van de mengpercentages uit te laten voeren.	Er zijn momenteel procedures in gang gezet om de mengpercentages te beoordelen in het kader van het nieuwe financieel pakket.	
10	Procuratiebevoegdheden bank (ML 2022)	Uit de analyse van procuratiehouders blijkt verder dat er op dit moment relatief veel procuratiehouders actief zijn en dat dit ook volgens u zou kunnen worden beperkt. Tevens is er sprake van ruime bevoegdheden. Wij adviseren het aantal procuratiehouders tot een minimum te beperken en specifiek de rechten van de applicatiebeheerder te beperken tot enkel het kunnen wijzigingen van crediteurenstamgegevens en geen procuratiebevoegdheden bij de bank toe te kennen. Voor de Rabobank betaalrekeningen adviseren wij een 4-ogen principe in te richten en de zelfstandige betalingsbevoegdheid tot een noodzakelijk minimum te beperken.	Uit navraag is gebleken dat dit proces niet is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar waardoor onze bevinding en aanbeveling blijft bestaan.	

11	Volledigheid verhuuropbrengsten (ML 2022)	Wij hebben tijdens de interim-controle begrepen dat uw gemeente geen controle uitvoert op de volledigheid van de verhuurde objecten. Uw gemeente beschikt over een lijst van panden c.q. objecten die in het bezit zijn van de gemeente, maar het is momenteel onduidelijk welke panden worden verhuurd. Op basis hiervan hebben wij u geadviseerd om periodiek een controle uit te voeren op de volledigheid van de verhuurde objecten. Wij verzoeken u om aan de hand van het kadaster inzicht te verkrijgen in de gebouwen en gronden die in het bezit zijn van de gemeente.	Uit navraag is gebleken dat dit proces, met name de controle op de volledigheid van de verhuuropbrengsten nog onderhanden is (geen sprake van zichtbare wijzigingen).	
12	Aansluiting Wmo Zorg in natura met ZorgNed (ACV 2022)	Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole samen met uw gemeente een verschil geconstateerd tussen de jaarrekening en de financiële administratie enerzijds en de verantwoorde kosten in ZorgNed anderzijds. Uw gemeente heeft dit verschil niet meer geanalyseerd. Om deze reden nemen wij het verschil voor een bedrag van €251.031 mee als een onzekerheid.	Uw gemeente voert per kwartaal een aansluiting uit tussen ZorgNed en de financiële administratie. De geconstateerde verschillen worden periodiek besproken en verklaard door de twee vakafdelingen.	
13	Aansluiting Pgb's Wmo met informatie van de Sociale Verzekeringsbank (ACV 2022)	Naast Zorg in Natura maakt uw gemeente ook gebruik van de zogenoemde persoonsgeboden budgetten bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De uitvoering hiervan vindt plaats door de Sociale Verzekeringsbank. De Sociale Verzekeringsbank stuurt jaarlijks informatie aan uw gemeente omtrent de betaling van persoonsgeboden budgetten. Bij onze controle hebben wij een verschil geconstateerd voor een	Uw gemeente voert per kwartaal een aansluiting uit tussen de SVB-lijsten en de financiële administratie. De geconstateerde verschillen worden periodiek besproken en verklaard door de twee vakafdelingen	

		bedrag van € 149.968. Uw gemeente heeft dit verschil niet meer geanalyseerd. Om deze reden nemen wij het verschil mee als een onzekerheid.		
14	M&O-beleid inzake wet inburgering (ACV 2022)	Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente inmiddels beschikt over een vastgesteld beleid op het gebied van M&O. Vaststelling heeft d.d. 21 maart 2023 plaatsgevonden door de gemeenteraad. Op 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door uw gemeente. Van uw gemeente wordt verwacht dat, in aanvulling op het bestaande M&O-beleid, specifiek aandacht wordt besteed aan de Wet Inburgering 2021. De uitvoering hiervan is belegd bij de gemeenschappelijke regeling Avres. Bij de uitvoering in delegatie geldt in principe dat het M&O-beleid van de gemeenschappelijke regeling van toepassing is. De accountant van Avres heeft vastgesteld dat de gemeenschappelijk regeling maatregelen heeft getroffen op het gebied van M&O en dat de gemeenschappelijke regeling beschikt over een 'intern controleplan Avres 2022'. Onderdeel hiervan is het werkprogramma interne controle sociaal domein (W&I). De gemeenschappelijke regeling Avres verwerkt maandelijks de IB-signalen van het inlichtingenbureau.	Wij hebben tijdens de interim-controle 2023 begrepen dat u nadere afspraken heeft gemaakt met gemeenschappelijke regeling Avres en zijn de afspraken nader uitgewerkt in de nieuwe dienstverleningsovereenkomst met gemeenschappelijke regeling Avres.	
15	De Til-Groep (AVC 2022)	De Til Groep beheert de dorpshuizen en sportzalen in de voormalige gemeente Giessenlanden en was voorheen een onderdeel van die gemeente. In 2015 is in het kader van de fusie in 2019 tussen Giessenlanden en Molenwaard gekozen voor verzelfstandiging van de Tilgroep. In die tijd zijn er 2	Uit navraag is gebleken dat dit proces niet is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar waardoor onze bevinding en aanbeveling blijft bestaan.	

		stichtingen opgericht, te weten SGG (stichting gebouwenbeheer Giessenlanden) en ETG (Exploitatie Tilgroep Giessenlanden). ETG is verantwoordelijk voor de exploitatie en huurt de gebouwen van SGG. ETG zou het personeel in dienst nemen. Nadien is besloten dat een deel van het personeel in dienst zou blijven bij de gemeente Molenlanden en via detachering voor de Til Groep zou blijven werken. Door deze constructie is de Til Groep nog steeds sterk met de gemeente Molenlanden verweven. Wij hebben u eerder geadviseerd de verzelfstandiging van De Tilgroep te optimaliseren en de administratieve verwevenheid met de gemeente op te heffen.		
16	Niet uit de balans blijkende verplichtingen (ACV 2022)	Wij vragen uw aandacht voor de eenduidige registratie van de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Bij de controle is vastgesteld dat uw gemeente nog niet beschikt over een eenduidige registratie waarmee de juistheid en de volledigheid van de niet uit de balans blijkende verplichtingen goed geborgd is.	Dit punt beoordelen wij bij de jaarrekeningcontrole.	
17	Documentatie ID-check (ML 2021)	Wij hebben u in eerdere rapportages geadviseerd aandacht te hebben voor de documentatie van de ID-check met betrekking tot Wmo. Het uitvoeren van een verplichte identificatie met een identificatiebewijs (geldig reisdocument of rijbewijs) bij intakegesprekken is onderdeel van het proces, zoals u deze heeft ingericht voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Ons advies is om het proces ten aanzien van deze controlemaatregel aan te scherpen.	Uw gemeente heeft in het proces een wijziging aangebracht. In het geval van een telefonisch gesprek wordt later bij een huisbezoek het identificatiebewijs alsnog ingezien en gedocumenteerd.	

		Tijdens de interim-controle 2022 hebben wij vastgesteld dat er in het gespreksverslag inmiddels een consistente vastlegging plaatsvindt. Deze controle is een vereiste vanuit de wetgever en maakt het documenteren van het identificatiebewijs in het dossier noodzakelijk. Echter om diverse redenen vinden gesprekken met cliënten telefonisch plaats, hierdoor worden identificatiebewijzen niet ingezien.		
18	Marktconformiteit grondtransacties (ML 2021)	Wij hebben u in eerdere rapportages uw aandacht gevraagd voor het expliciet onderbouwen van de marktconformiteit bij het sluiten van overeenkomsten en het nagaan van grondtransacties. Het zou een grote stap zijn om deze controle te integreren en te documenteren in het proces waarbij iedere transactie eenduidig inzichtelijk gemaakt is op welke wijze de marktconformiteit van de grondprijs geborgd is.	De beoordeling van de marktconformiteit is nog niet geïntegreerd in de procesuitwerking van de grondtransacties.	
19	Subadministratie omgevingsvergunningen (ML 2021)	Wij hebben u eerder gevraagd aandacht te hebben voor het realiseren van een koppeling tussen de subadministratie en Decade. In de tussenliggende periode adviseren wij om extra aandacht te besteden aan periodieke aansluitingen tussen de twee administraties.	Uw gemeente voert periodiek tussentijdse aansluitingen tussen de subadministratie en de financiële administratie.	
20	Mutatie crediteurenstamgegevens (ML 2021)	Eerder hebben wij u gevraagd aandacht te hebben voor het toekennen van rechten aan functionarissen rondom de mutatie van crediteurenstamgegevens. Tevens vragen wij uw aandacht voor het inrichten van een procedure waarbij sprake is van zichtbare controle en door het systeem afgedwongen functiescheiding.	In de opzet van het proces is functiescheiding tussen het wijzigen en goedkeuren van mutaties in crediteurenstambestanden opgenomen. Echter als gevolg van de vele personele mutaties bestaat het risico dat de functiescheiding niet altijd aanwezig is geweest.	

		Tijdens het interview hebben wij begrepen dat er sprake is van een 4-ogen principe bij wijzigingen, maar dat dit in de huidige situatie niet systeemtechnisch kan worden afgedwongen. De mogelijkheden hiervoor zullen worden onderzocht bij de aanbesteding van het nieuwe financieel pakket.	Wij adviseren uw gemeente om extra aandacht te besteden aan het borgen van de functiescheiding bij personele wisselingen zodat er geen ongewenste functievermenging ontstaat. Daarnaast adviseren wij u om vast te stellen dat in 2023 geen ongewenste mutaties in de crediteurenstamgegevens zijn doorgevoerd waardoor er betalingen zijn gedaan naar onjuiste bankrekeningnummers.	
21	Wijziging van bankrekeningnummer Wmo-cliënten (ML 2021)	Tijdens de interim-controle 2022 hebben wij geconstateerd dat bankrekeningnummers van Wmo-cliënten (Pgb) kunnen worden gemuteerd door 20 actieve accounts en bankrekeningnummers van zorgaanbieders door 6 actieve accounts. Wij hebben van u begrepen dat hier een controle op plaatsvindt, echter is deze controle niet zichtbaar. Deze controle wordt bovendien niet afgedwongen. Wij adviseren u om het vier-ogenprincipe toe te passen bij het muteren van bankgegevens in de Wmo-applicatie en dit zichtbaar te documenteren. Wanneer dit niet systeemtechnisch kan worden afgedwongen, adviseren wij om periodiek bijvoorbeeld maandelijks een log van alle wijzigingen te genereren en dit door een functionaris welke niet betrokken is bij het wijzigen van de bankrekeningnummers te laten controleren bijvoorbeeld door de VIC. Wij hebben begrepen dat het vanuit ZorgNed mogelijk is om een overzicht van de wijzigingen te genereren.	Van uw gemeente hebben wij begrepen dat bankrekeningnummers van de Wmo cliënten kunnen worden aangepast. Voorafgaande aan een betaling aan een cliënt wordt het bankrekeningnummer door een medewerker van financiën gecontroleerd. De bankrekeningnummers van gecontracteerde partijen zoals aanbieders en/of leveranciers kunnen alleen door de applicatiebeheerder worden gewijzigd. Wij adviseren u de controle op deze wijzigingen zichtbaar te laten vastleggen.	

		Bovendien adviseren wij het aantal accounts wat bankrekeningnummers kan aanpassen te beperken tot een noodzakelijk minimum aantal accounts		
22	Uitvoeringsinstructie prestatielevering (ML 2020)	Uw gemeente heeft als onderdeel van de Budgetbeheerregeling 2021 de handleiding prestatielevering en prestatieleveringsbewijs in maart 2022 geïmplementeerd. Wij hebben van u begrepen dat er momenteel een traject gaande is om het draagvlak binnen de organisatie hiervoor te vergroten. Het creëren van draagvlak en uitleg is belangrijk om ervoor te zorgen dat dit binnen de gehele organisatie daadwerkelijk zal worden uitgevoerd.	Het documenteren van de prestatielevering is en blijft een aandachtspunt. Wel is uw gemeente, met name de prestatieverklaarders, bewust dat op moment dat een factuur geaccordeerd wordt er sprake moet zijn van een bewijs van prestatielevering. Wij adviseren u om het bewijs van levering ook altijd op te slaan in het systeem om moment dat een factuur geaccordeerd wordt.	
23	De rechtmatigheid van aanbestedingen is niet voldoende preventief geborgd. U stelt achteraf vast dat de inkopen rechtmatig zijn aanbesteed (ML 2020)	Uw gemeente maakt gebruik van een inkooptool voor de aanbestedingen. Momenteel is er geen goede koppeling tussen de inkooptool, het zaakstelsel en het financieel pakket. Wij adviseren om bij implementatie van het nieuwe financiële pakket de mogelijkheden te onderzoeken om de inkoopmodule, het zaakstelsel en het financieel pakket te integreren. Bovendien adviseren wij de inkooptool dusdanig in te richten dat de betrokkenheid van de inkoopadviseur vanuit een nader te bepalen bedrag wordt afgedwongen in het aanbestedingstraject. De gemeente maakt gebruik van een aanbestedingskalender in Excel. De volledigheid hiervan is niet geborgd, omdat dit afhankelijk is van de input van de afdelingen en een Excelbestand foutgevoelig is. Wij bevelen aan om de mogelijkheden	In het kader van de rechtmatigheidscontrole is het van belang dat u tijdig vaststelt dat aanbestedingen overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd. Op grond van het normenkader zijn voor de rechtmatigheidscontrole de Europese aanbestedingen van belang. U heeft als gemeente meerdere processen ingericht om het risico op onrechtmatige aanbestedingen te mitigeren. Gedurende de interim-controle hebben wij gesproken met uw inkoopadviseur. Uit het gesprek en de aangeleverde documentatie blijkt dat u bezig bent met het zetten van belangrijke stappen in het inkoopproces (met name het centraal registreren van contracten door de inkoopadviseur en het uitvoeren van tussentijdse spendanalyse).	

		te onderzoeken om dit op een alternatieve wijze in te richten.	Wel adviseren wij u om aan de voorkant van het inkoopproces aandacht te schenken aan het vormgeven van een geautomatiseerd contractenregister.	
24	Specifieke uitkeringen (ML 2020) – subsidieontvangsten	Wij hebben u eerder gevraagd de naleving van subsidievoorwaarden (bij subsidiebaten) te monitoren op basis van een centraal subsidieregister.	Uw gemeente heeft een subsidieregister opgesteld waarin alle ingaande subsidiestromen worden geregistreerd. Daarnaast voert uw financial controller periodiek controles uit, zijnde: ▪ Periodiek wordt een aansluiting gemaakt tussen de subsidieregister en de financiële administratie. ▪ Bij het registeren van een nieuwe beschikking in het zaaksysteem, ontvangt uw financial controller een melding vanuit het systeem waarna deze wordt opgenomen in het subsidieregister. ▪ Periodiek wordt de website van de provincie en Ministerie (met name voor de SiSa regelingen) geraadpleegd om de volledigheid van de subsidieregister te monitoren).	
25	Controle ontslagbrieven en arbeidsovereenkomsten (ML 2020)	Er is geen sprake van een zichtbare interne controle op ontslagbrieven en arbeidsovereenkomsten in het primaire proces. Wel wordt dit steekproefsgewijs gecontroleerd door de VIC. Vanaf boekjaar 2021 hanteert uw gemeente een checklist voor de controle op ontslagbrieven en arbeidsovereenkomsten. Wij hebben u eerder geadviseerd om de functiescheiding (betrokkenheid van 2 functionarissen) expliciet zichtbaar te maken.	In het gesprek met uw medewerker van de salarisadministratie hebben bij vastgesteld dat de uw gemeente controle verricht op de mutatielijsten. Hiervoor worden checklisten gebruikt in Word-bestand. Deze controle wordt niet door het systeem afgedwongen. Wij adviseren u om te onderzoeken om deze controle in het systeem in te regelen.	

26	Opstellen frauderisicoanalyse en bespreken met college en gemeenteraad (ML 2020)	Wij hebben u eerder geadviseerd om, mede gezien de rol en verantwoordelijkheid die college en de gemeenteraad hebben in het kader van frauderisico's, een frauderisicoanalyse op te stellen en te bespreken met college en hieraan aandacht te besteden in de paragraaf Bedrijfsvoering. Aanvullend zullen wij bij het bespreken van de jaarrekening 2020 met de raad procesafspraken te maken over de behandeling van deze analyse met de raad (bijvoorbeeld via de auditcommissie).	Zie uitwerking in hoofdstuk 2.	
27	Applicatiebeheerders binnen de primaire processen (ML 2020)	Wij vragen uw aandacht voor aantal bevindingen vanuit (verbijzonderde) interne controle op diverse processen. Dit betreft mede het bestaan van applicatiebeheerders met een rol in de primaire processen.	Zie uitwerking in hoofdstuk 2.	